

**A. MiHu: Sociometria. Eseu critic**

Editura politica, Bukurešť 1967, 333 s.

V rumunském nakladatelství politické literatury (v edici Filosofická a sociologická knižnice) vyšla kriticko-analytická práce Achima MiHu, která je příspěvkem k marxistickému přehodnocení sociometrické teorie a metodologie. Práce je rozdělena do dvou částí, z nichž první se zabývá teoretickými východisky sociometrie (tj. v podstatě morenovskou „obecnou“ teorií a základním pojmovým aparátem soudobé sociometrie) a její třídní charakteristikou, druhá je pak reprodukcí a analýzou sociometrických metodologických postupů. Základní přínos studie je nepochybně v části první. Autor nejprve vymezuje pojem „sociální universum“ a sleduje, které jeho rysy či aspekty sociometrie vlastně zkoumá, přičemž výrazně odlišuje morenovskou absolutizaci sociometrie jako poznávacího nástroje od jejího reálného obsahu a možností. Dále pak zkoumá podstatu sociometrické matice v souvislosti s rozбором kategorie „spontánnosti“ a tvořivosti (creativity) a analyzuje vazby sociometrie na jiné více, či méně spřízněné myšlenkové směry (zajímavý je vztah sociometrie k existencialismu) a vědní disciplíny (např. vztah sociometrie k „hloubkové psychologii“). Rozbor základních sociometrických tvrzení je proveden na základě tzv. neo-sociometrických hledisek, jež reprezentují Northwayová, Rastin a do jisté míry i Gurvitch. V kapitole věnované základní sociometrické kategorii — preferenci — zaujme část nazvaná *Axiologické problémy interpersonálních vztahů*, která v podstatě vypovídá o třídním kontextu, v němž interpersonální vztahy vznikají a jímž jsou do značné míry determinovány. Autor pak odpovídá na otázku příčin mikrosociologické orientace sociometrie a vymezuje meze aplikability socio-

metrických technik a teoretických zobecnění učiněných na základě sociometrických výzkumů (hovoří o tzv. determinismu malé skupiny). Ani MiHu však nedospívá k závěru, který u nás zajímavě formuloval Čečetka (Sociológia, 1970/3), že totiž šetření sociopreferenčních vztahů může za jistých předpokladů oprávněně překročit sféru malé skupiny. Rozsáhlá kapitola je věnována diskusi o pojmu „společenská skupina“ a „malá sociální skupina“, přičemž se MiHu opírá kromě původní literatury francouzské (Stoetzel, Gurvitch), také o práce polské (Wiater), které ovšem měl k dispozici v rumunském překladu. Z české sociologické produkce MiHu uvádí pouze jednu práci z roku 1959, což je mementem, abychom věnovali podstatně více pozornosti vzájemné výměně informací, protože i naše znalosti stavu a vývojových tendencí rumunské sociologie, která je neobyčejně tematicky bohatá, jsou více než chudé (ani jazykové obtíže nejsou vysvětlením, protože v Rumunsku již několik let vychází sociologický časopis v anglické mutaci). Závěrečná kapitola první části je věnována problémům utváření bezprostředních osobních vztahů v podmínkách socialistické společnosti. Autor zde využívá podnětů klasické marxistické literatury, zdá se však, že empiricky zakotvená znalost této závažné problematiky chybí i rumunským sociologům. Druhá část práce reprodukuje a komentuje základní sociometrické výzkumné techniky (včetně psychodramatu) a vyúsťuje v jejich klasifikaci. Autor se opírá především o známou práci Bastinovu, v části věnované psychodramatu se však zmiňuje také o rumunských zkušenostech. MiHuova kniha, která je uzavřena nepřiliš rozsáhlou (a nepřiliš reprezentativní) bibliografií, je nepochybně cenným příspěvkem k rozvoji marxisticky koncipované sociologie malých skupin.

mp